

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Pvm/Datum/Date
5.7.2013

Dnro/Dnr/DNo

Matkakohde ja -aika: Iso-Britannia, Lontoo 19.-20.6.2013

Osallistujat Evirasta: Matti Aho

48. EFSA Advisory Forum

Yhteenveto

Neuvoa-antavan foorumin 48. kokous pidettiin Lontoossa UK:n FSA:n isännöimänä. Uutta kokouksessa oli yritys aiempaa suurempaan vuorovaikutteisuuteen, jotta myös pienemmät jäsenvaltiot saisivat äänestä kuuluville. Elintarvikeriskien vertailu ja vertailumenetelmien kehittäminen herättivät kiinnostusta. UK:ssa kampylobakteeri oli osoittautunut ylivoimaisen tärkeäksi. Bisfenoli-A:ta käsittelevän tiedepaneelin puheenjohtaja lausui, että nyt on käsillä tuloksia, joita ei voida olla ottamatta huomioon. Aineen uudelleenarvioinnin vakavuusaste on siten muuttunut. Akryyliamidia koskevan arvioinnin aikataulua katsottiin tarpeelliseksi kiristää.

Kokouksen kulku

Uutena jäsenenä esiteltiin EE:n maatalousministeriön elintarviketurvallisuusosaston uusi johtaja Martin Minjajev. ME ja SK eivät olleet paikalla.

FSA:n tervehdys

FSA:n tuore pääjohtaja Catherine Brown totesi tervehdyspuheessaan, että viranomaisen on resurssien vähentyessä kyettävä yhteistoimintaan ja vuoropuheluun elintarvikeketjun toimijoiden kanssa ja toiminnan on oltava havaitusti vaikuttavaa (evidence based). Brown mainitsi myös UK:ssa toteutetun elintarvikeriskien luokitteluharjoituksen (risk ranking).

Pääjohtajan toimintaraportti

Keskustelussa FI kyseli hepatiitti-A –tapauksista annettujen lausuntojen (löytyvät EFSA:n nettisivuilta) ja EU:n tutkimusohjelmien, mm. Horizon 2020 sisällöstä esitettyjen kommenttien perään (toimitettiin kokouksen jälkeen AF:n jäsenille). DE olisi odottanut, että asiakirjoissa olisi näkynyt EFSA:n kansainvälisen roolin lisääntyminen. AT puolsi ajatusta tuomalla esiin tarpeen vaikuttaa Codex Alimentarius komission tasolla. Todettiin, että tätä käsitellään AF:n syyskuun kokouksessa strategisen keskustelun yhteydessä.

Hallinnon toimintasuunnitelma 2014, monivuotisen ohjelman päivitys ja tietojen vaihto

EFSA:n Alberto Spagnoli esitteli asiakirjat. Uutuutena esitettiin pyrkimys saavuttaa toiminnassa ISO 9001 standardin kriteerit. Keskustelussa pohdittiin taustatyön ja varsinaisen mielipiteiden valmistelun suhdetta (AT ja SE). Todettiin, että merkityksellisen tiedon keruu on ehto hyödyllisten riskinarviointien tekemiselle. Komission budjettisäästöt olivat myös esillä, mutta EFSA:n johdon näkemyksen mukaan Brysselissä julkilausuttu kolmen vuoden -16 % säästötavoite ei ole sovellettavissa EFSA:aan. FI toivoi, että EFSA:n voimavaroin voitaisiin parantaa eri jäsenmaiden kykyä ris-

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Pvm/Datum/Date
5.7.2013

Dnro/Dnr/DNo

kinarviointeihin, kun tasoerot ovat nyt huomattavia. LT tuki ajatusta taitojen keittämisestä muistuttaen tarpeista liittyen antimikrobiresistenssiin ja kasvialkuperää olevien elintarvikkeiden riskeihin. DE toivoi ripeyttä kontaminanteihin liittyvän työhön.

EFSA:n Stef Bronzwaer esitteli Information Exchange Platform työkalua. Keskustelussa hanke todettiin hyödylliseksi, mutta tarvetta olisi jakaa tietoa suunniteltujen lisäksi jo päättyneistä riskinarviointihankkeista. Myöhemmin tämä tietokanta yhdistettäneen virtuaalisen kirjaston hankkeeseen.

Tieteellisen yhteistyön läpikäynti

AF:n jäsenet jaettiin ryhmiin, joissa keskusteltiin vilkkaasti jäsenmaiden ja EFSA:n yhteistyön kehittämisestä. Pääteemat keskusteluissa liittyivät riskinarvioinnin kapasiteetin parantamiseen niin EFSA:n päässä kuin jäsenmaissa. EFSA:n rooli jäsenmaiden asiantuntemuksen kehittämisessä edellyttää selkiinnyttämistä, todettiin, että tämä ei rajoitu BTFSF-ohjelman puitteissa järjestettävään koulutukseen. Tieteellinen yhteistyö ei voi rajoittua vain artikla 36 mukaisesti yhteistyöhön rekisteröityjen toimijoilla teetettyihin osatöihin (grants and procurement). Keskusteluissa kajottiin varovasti myös näkyvää eurooppalaista roolia ottaneiden AFFSA:n (FR) ja BfR (DE) asemaan ja yhteistyöhaluun EFSA:n kanssa. Esille nousi myös avoimen datan tarjoaminen.

Yhteenveto keskusteluista toimii syyskuun AF:n kokouksen strategisen keskustelun pohjamateriaalina.

Elintarvikeriskien luokittelu (UK)

FSA:n päätutkija Andrew Wadge esitteli hanketta, jossa oli vertailtu erilaisia elintarvikeriskejä toisiinsa. Esillä olivat olleet mikrobiologiset, kemialliset ja allergeeniriskit sekä radiologiset riskit. Luokittelu osoitti, että kampylobakteereista aiheutuva riski on ylitse muiden. FSA yrittää suunnata toimintaansa tämän luokittelun perusteella.

Keskustelussa todettiin, että vastaavia harjoituksia on tehty eri maissa ja tulokset ovat pääpiirteissään yhteneviä. DE muistutti listerian luonteesta prosessin kontaminanttina. SE totesi, heidän tarkastelussaan akryyliamidi nousee riskilistalla varsin korkealle. FI totesi, että tarkastelua voisi hyödyntää siitä, että mukaan otettaisiin AMR- ja ravitsemusriskit. Keskustelussa esitettiin, että EFSA:n tiedekomitean tulisi tarkastella asiaa, ehkä ECDC:n kanssa. Metodien yhdentäminen olisi myös tarpeen.

Riskiviestintästrategia

EFSA:n Laura Smillie ja Anne-Laure Gassin esittelivät uutta viestintästrategiaa ja sen valossa AF:n viestintäryhmän työn kehittämisehdotuksia. Viestintästrategiassa tavoitellaan EFSA:n brandin näkyvyyden parantamista, EFSA:n nettisivuston uudelleenorganisointia, teemoittamista ja sidosryhmäyhteistyötä. Haasteena on myös viestien muokkaaminen kohdeyleisökohtaisesti. Keskustelussa tämä toivottiin tervetulleeksi, mutta muistutettiin, että eri puolilla Eurooppaa on toimittava paikallisen kulttuurin edellyttämällä tavalla. Avoimuutta ja toiminnan läpinäkyvyyttä lisättäessä on varauduttava myös eri painostusryhmien herättämään keskusteluun.

Elintarvikelisiä aineita ja ravitsemuslähteitä (ANS) sekä pakkausmateriaaleja, entsyymeitä, aromiaineita ja apuaineita (CEF) käsittelevien tiedepaneelien työn esittely

ANS-paneelin puheenjohtaja Alicija Mortensen ja CEF-paneelin puheenjohtaja Iona Pratt esittelivät ryhmien toimintakenttää ja työohjelmaa. ANS-paneelin makeutusaine aspartaamia koskeva tarkas-

telu on vaiheessa, jossa halutaan kuulla sidosryhmien käsityksiä ehdotetuista näkemyksistä. Järkevästi valittu avoin ja varovainen eteneminen on johtanut valmistelun viivästymiseen. Datan avaamista pidettiin tervetulleena. CEF-paneelia on työllistänyt erityisesti omatoimisesti aloitettu bisfenoli-A:n uudelleentarkastelu. DK ja FR pitivät uutta avoimuutta asiassa tervetulleena. SE:n kysymykseen tuulen kääntymisestä bisfenoli-A:ta koskevassa tarkastelussa puheenjohtaja vastasi, että käsillä on lopputulemia, joiden merkitystä ei voida jättää huomiotta. DE herätteli keskustelua siitä, minkä seikan pitäisi käynnistää jonkun aineen uudelleenarviointi.

Ehdotus elintarvikkeiden ainesosia käsitteleväksi verkostoksi

EFSA:n Claudia Heppner esitteli muokatun ehdotuksen uuden verkoston perustamiseksi käsittelemään lisäaineita, aromiaineita, entsyymejä, kontaktimateriaaleja ja muita tarkoituksellisesti elintarvikkeisiin lisättäviä ainesosia kuten rohdoksia. Keskustelussa esitys herätti epäilyksiä erityisesti sen suhteen odotetaanko osallistujien edustavan omaa asiantuntemustaan vain lähettävien jäsenvaltioiden asiantuntemusta. Yhteistyön tarvetta alueella ei kiistetty. Asia palaa jatkovalmisteltavaksi.

Hygieniä joukkoruokailussa (DE)

DE:n Andreas Hensel:n esityksessä viitattiin DE:n zoonoosiraporttiin ja havaintoon, jonka mukaan joukkoruokailussa on ongelmia liittyen mm. norovirusiin ja hepatiitti-A:han. DE peräänkuulutti tieteseen perustuvia menettelytapoja riskien luokittelulle ja hygienia säännöksille. FI totesi, että hankkeessa olisi tarvetta vuoropuhelulle riskienhallinnan kanssa.

DE toivoi lisäksi, että EFSA ja jäsenvaltiot voisivat tarjota asiantuntemusta yhteistyöhön kiinalaisten kanssa. DE:n käsityksen mukaan tilausta opastukselle on ja olisi tärkeää, että eurooppalainen toimintatapa tulisi ymmärretyksi Kiinassa.

Energiajuomat (FR, GR)

EFSA:n Tobin Robinson, FR:n Rozenn Saunier ja GR:n Eirini Tsigarida esittelivät tutkimuksia energiajuomien kulutuksesta. FR keskittyy tarkastelemaan kofeiinin, tauriinin ja glukuronolaktonin haitallisia vaikutuksia elintarvikkeiden haittavaikutusten keräilyjärjestelmänsä antamassa valossa. Energiajuomien ja alkoholin yhdistäminen on myös esillä FR:n tutkimuksessa. FI herätteli keskustelua energiajuomien aiheuttamista ravitsemuksellisista ongelmista (sokeri) sekä energiajuomien ja huumeiden käytön yhdistämisestä.

EFSA läpinäkyvyysaloitetta koskeva asiakaskysely

EFSA:n läpinäkyvyysaloite on ollut strateginen ja osittain taktinenkin vastaus kritiikille, jota EFSA:aa kohtaan on esitetty. Kun ensihämmästyks on koettu, ensikokemus saatu ja ensimmäiset arvostelut (teollisuus) vastaanotettu, on aika arvioita aloitetta järjestelmällisellä tavalla. Ehdotus toivottiin tervetulleeksi.

Säädelyjä tuotteita koskeva hyvä hallintotapa

EFSA:n Per Bergman esitteli periaatteita, jotka kovasti muistuttavat pohjoismaista hallintotapaa. Hanke liittyy EFSA:n laatu järjestelmän kehittämiseen.

Matti Aho
Elintarviketurvallisuusvirasto Evira

Pvm/Datum/Date
5.7.2013

Dnro/Dnr/DNo

Akryyliamidi

EFSA:n Mary Gilsennan esitti päivityksen siitä, miten akryyliamidia koskevaa dataa kerätään ja miten EFSA:n mielipide voitaisiin muodostaa 2015 mennessä. DK:n ja SE:n käsityksen mukaan aikataulu on liian löysä ottaen huomioon, että kyse on todennäköisesti nykypäivän Euroopassa suurimmasta kemiallisesta elintarvikeriskistä. SE (Leif Busk) oli mielestään havainnut, että alan teollisuus on ottanut käyttöön tupakkateollisuuden taannoiset painostus-, viivytys- ja häirintämenetelyt. Pääjohtaja Catherine Geslain-Lanéelle oli valmis tarkastelemaan mahdollisuuksia tiivistää aikataulua.

Lopuksi käytiin varsin tekninen keskustelu liittyen menettelytavoista, joilla dataa toimitetaan EFSA:aan. Keskustelu avasi mielenkiintoisen näkökulman siihen, mitä dataa voitaisiin loppujen lopuksi avata ja millä ehdoilla tämä voisi tapahtua.

Kokouksen lopuksi pääjohtaja Catherine Geslain-Lanéelle muistutti, että hallintokomitean jäsenistä puolet vaihtuu ja toivoi, että esityksiä hyvistä kandidaateista saataisiin.

JAKELU: Eviran jory, Kirsti Savela, Kirsi-Maarit Siekkinen
Riitta Heinonen/MMM
Jaana Husu-Kallio/MMM